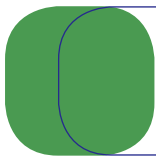

Verantwoord beleggen 2011

PENSIOENFONDS

ZORG & WELZIJN

Verantwoord beleggen

Pensioenfonds Zorg en Welzijn is verantwoordelijk voor een goede financiële uitvoering van de pensioenregeling. Tegelijkertijd heeft het pensioenfonds een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Verantwoord beleggen is daarom al jaren een belangrijk uitgangspunt bij het bepalen van het beleggingsbeleid. Hierin gaat het om een goed én verantwoord rendement. Voor het pensioenfonds betekent verantwoord beleggen het bewust rekening houden met de invloed van milieu, sociale factoren en goed ondernemingsbestuur in alle beleggingsactiviteiten.

Beleid en transparantie

De historie van Pensioenfonds Zorg en Welzijn met betrekking tot verantwoord beleggen gaat terug tot 1985. Het huidige beleid Verantwoord Beleggen legt de nadruk op het strategische belang van verantwoord beleggen. Daarbij zijn de door Pensioenfonds Zorg en Welzijn ondertekende United Nations Principles for Responsible Investment (PRI) een verbindend kader. Verder is Pensioenfonds Zorg en Welzijn deelnemer van Eumedion, een belangenbehartiger en opiniemaker voor institutionele beleggers op het terrein van Corporate Governance. Peter Borgdorff, directeur PFZW, is voorzitter van Eumedion.

Het pensioenfonds heeft gekozen voor specifieke aandachtsgebieden. Deze aandachtsgebieden zijn: mensenrechten, goed ondernemingsbestuur, klimaatverandering, gezondheid en het uitsluiten van controversiële wapens. Het pensioenfonds is transparant in de uitvoering van het beleid, de uitvoeringsorganisatie publiceert vier kwartaalrapportages en een uitgebreid Jaarverslag Verantwoord Beleggen. Ook in 2011 vergeleek en beoordeelde de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid van 60 pensioenfonds en -verzekeraars. In 2011 bleek PFZW de best presterende pensioenaanbieder volgens VBDO, voor de vijfde keer op rij.

Nemen van verantwoorde beleggingsbeslissingen

Het pensioenfonds is ervan overtuigd dat financieel en maatschappelijk rendement samen kunnen gaan. Daarom wordt bij beleggingsbeslissingen rekening gehouden met de materiële risico's en kansen van milieu, sociale factoren en goed ondernemingsbestuur. Bijvoorbeeld het risico op ernstige milieuvervuiling in een mijnbouwproject. En wat dan de financiële gevolgen voor de belegging kunnen zijn.

Gedurende 2011 heeft PFZW belangrijke stappen gezet in het verder integreren van milieu-, sociale en governancefactoren (ESG-factoren) in de beleggingsprocessen.

Een van de onderzoeksvragen die PFZW bij haar uitvoeringsorganisatie heeft uitgezet betreft hoe PFZW in de passief belegde aandelenportefeuille de bijdrage aan een duurzamere wereld kan vergroten met behoud van het risico/rendementsprofiel. Met passief beleggen wordt het volgen van een index of kwantitatief model bedoeld. De mogelijkheden voor een duurzamere wereld binnen deze strategie zijn onder andere intensievere engagement, stringenter uitsluiten en selectie op basis van ESG prestaties. In 2012 werkt de uitvoeringsorganisatie deze mogelijkheden verder uit.

Vanwege de beleggingen in landbouw ondertekende PFZW de Principles for Responsible Investment in Farmland in 2011 en was mede-initiatiefnemer hiervan. De principes beogen het duurzaam omgaan met natuur en milieu, het respecteren van mensenrechten en landrechten van lokale bevolkingsgroepen bij landbouwprojecten.

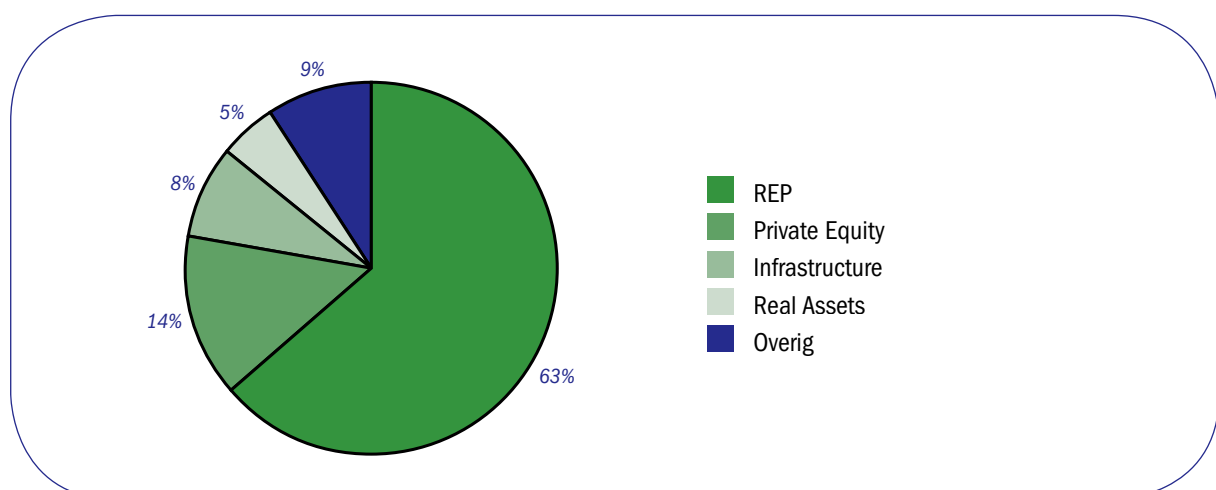
Daarnaast kwam het pensioenfonds in het nieuws door een uitzending van Zembla en een interview in het NRC Handelsblad over stijgende voedselprijzen. De media beargumenteerden dat het pensioenfonds bijdraagt aan hongersnood van de allerarmsten door haar beleggingen in grondstoffen termijncontracten. Voor PFZW was dit reden de eerder geschreven position paper over dit onderwerp te publiceren. De conclusie van de position paper is dat de prijs van agrarische grondstoffen wordt bepaald door de structurele vraag en aanbod. De vraag stijgt door de groeiende wereldbevolking en toegenomen welvaart, het aanbod wordt onder andere beïnvloed door natuurverschijnselen. Omdat PFZW niet in fysieke grondstoffen handelt en ook direct of indirect geen transport- en opslagmogelijkheden heeft, kan PFZW geen fysieke grondstoffen uit de markt onttrekken of aan de markt toevoegen. Daardoor kan het pensioenfonds geen invloed uitoefenen op de structurele vraag naar en aanbod van fysieke grondstoffen. In de uitzending werd echter gesteld dat er voldoende twijfel is over de effecten van beleggingen op termijnmarkten op de voedselprijzen. Naar aanleiding van de uitzending hebben bij PFZW aangesloten NGO's gevraagd om meer onderzoek. In 2012 onderzoekt PFZW of er redenen zijn om te twijfelen aan eerdere academische onderzoeken en is PFZW hierover in gesprek met de bij haar aangesloten NGO's en verschillende andere externe organisaties.

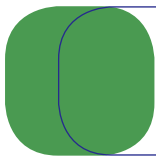
Investerings in maatschappelijk verantwoorde projecten

Het pensioenfonds belegde ook in projecten met een duidelijke maatschappelijke waarde. Zo werd belegd in het ontwikkelen van schonere technologie en windenergie. Deze beleggingen moeten de uitstoot van schadelijke broeikasgassen verminderen. Een ander voorbeeld is duurzame bosbouw. Ook heeft het pensioenfonds een aparte gerichte ESG aandelenstrategie, de responsible equity portfolio. Deze geconcentreerde portefeuille belegt op basis van financiële en duurzame parameters om een verantwoord rendement te halen. De uitvoeringsorganisatie is doorlopend in dialoog met de belegde bedrijven om hun maatschappelijk profiel te verbeteren.

Hoewel al deze gerichte ESG-beleggingen een maatschappelijke waarde hebben, is het aantoonbaar maken van de waarde lastig. De uitvoeringsorganisatie heeft op verzoek van PFZW het afgelopen jaar in samenwerking met het Erasmus Centre for Strategic Philanthropy (ECSP) een methodologie ontwikkeld om meer inzicht te krijgen in de maatschappelijke toegevoegde waarde van haar gerichte ESG-beleggingen. Met behulp van deze methodologie is voor elke gerichte ESG-belegging het verwachte impactniveau op acht verschillende impactgebieden in kaart gebracht. In een 'social impact fact sheet' wordt de score op acht impactgebieden weergegeven.

Gerichte ESG-beleggingen

Stimuleren van maatschappelijk verantwoord gedrag

Stemmen

Op aandeelhoudersvergaderingen en via stemrecht spreekt PFZW ondernemingsbesturen aan op hun gedrag op milieu- en sociaal gebied. Er werd gestemd op basis van een eigen oordeel op alle aandelen van ondernemingen die op de Stemfocuslijst staan. Dit zijn ondernemingen die van een bepaalde strategische waarde zijn, waaronder alle Nederlandse ondernemingen en ondernemingen waarin het pensioenfonds of de aandelenfondsen waarin het pensioenfonds participeert procentueel grote belangen houden. In 2011 waren dit 74 beursgenoteerde ondernemingen. Bij het stemmen op aandelen van andere ondernemingen werd een gespecialiseerde dienstverlener gebruikt op basis van door het pensioenfonds bepaalde stemrichtlijnen. In 2011 is wereldwijd in totaal gestemd op 3.224 aandeelhoudersvergaderingen. De vergaderingen waarop conform beleid gestemd is, vertegenwoordigen samen 99,5% van het totale aantal (buitengewone) aandeelhoudersvergaderingen van de ondernemingen in de beheerde portefeuille.

Dialog

Het pensioenfonds wil graag dat ondernemingen rekening houden met mens en milieu. Op het gebied van mensen- en arbeidsrechten volgt het pensioenfonds de richtlijnen van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties en de rechten voor werknemers van de International Labour Organisation (ILO). Kinderarbeid is bijvoorbeeld een onderwerp dat de aandacht heeft. Het pensioenfonds gaf ook extra aandacht aan ondernemingen die activiteiten uitvoeren die het milieu aantasten of betrokken zijn bij bepaalde controversiële regimes.

Het pensioenfonds voerde in dit kader gesprekken met ondernemingen, maar ook met marktpartijen, zoals toezichthouders en beleidsmakers. Deze gesprekken met als doel ondernemingen en marktpartijen aan te spreken op hun beleid en activiteiten worden aangeduid met de term engagement. In de engagementactiviteiten werden vier thema's gehanteerd: corporate governance, mensenrechten, klimaatverandering en gezondheid. Deze zijn vertaald naar actieplannen.

In 2011 is met 607 ondernemingen engagement gevoerd, waarbij ruim 1300 onderwerpen aan bod kwamen. In totaal leverden de engagementactiviteiten 335 successen op. Daarnaast zijn 32 engagementprojecten uitgevoerd, gericht op markten en regelgevers in 2011. Met deze engagementactiviteiten werden 10 successen behaald.

Voor het thema mensenrechten werd dit jaar de dialoog onder andere gevoerd met ondernemingen in de mijnbouwsector. Deze sector brengt veel risico's met zich mee op zowel milieu als mensenrechtengebied. Naast de gevoerde dialoog met verschillende partijen over de risico's van de sector in het algemeen zijn twee ondernemingen aangesproken op de mensenrechtenschendingen begaan door hun beveiligingspersoneel.

In het verlengde van eerdere engagementactiviteiten is Walmart in 2011 aangesproken op het niet naleven van arbeidsrechten. Met name de problemen rondom lidmaatschap van een vakbond voor werknemers worden door de onderneming niet onderkent. Tot slot zijn in 2011 telecom ondernemingen aangesproken op de blokkering van diensten als Facebook en Twitter op verzoek van de Egyptische overheid, omdat zij hiermee de vrijheid van meningsuiting beperkten. Via deze sociale media werden Egyptenaren opgeroepen mee te doen aan protesten en verspreiden zij wereldwijd beelden over onder andere het geweld om de sociale onrust de kop in te drukken. Door het stilleggen van het internet en mobiele telefoonverkeer werkten de telecom ondernemingen mee met de Egyptische overheid om de protesten te saboteren.

In het kader van het thema klimaatverandering bezocht de uitvoeringsorganisatie meerdere ondernemingen en de Australische minister van milieuzaken. Samen met andere institutionele beleggers werd het belang van een goed klimaatbeleid in Australië benadrukt. Diverse maatregelen, zoals klimaatbelasting of een emissiehandelssysteem zijn binnen dit kader besproken. De minister voelde zich door deze engagement gesterkt in het uitvoeren van de klimaatplannen, waaronder het invoeren van een vaste CO₂ prijs en dit is inmiddels in wetgeving verankerd.

Corporate governance is in Europa steeds meer een standaard element in het beleid van ondernemingen. De meerderheid van Europese ondernemingen en overheden onderschrijven diverse 'Corporate Governance Codes'. In de Verenigde Staten is een dergelijke 'Corporate Governance Code' nog niet ontwikkeld. Tijdens een rondetafel bijeenkomst afgelopen jaar, georganiseerd door de uitvoeringsorganisatie, is met vele experts uit zowel Europa als de VS gesproken over de mogelijke ontwikkeling van een code voor de VS.

PFZW steunt met andere Nederlandse beleggers de 'Access to Nutrition Index', een nieuw initiatief om gezondheid te betrekken bij beleggingsbeslissingen. Deze index beoordeelt de producten van de 25 grootste voedings- en drankenproducenten op gezondheidsimpact. Hierbij wordt zowel gekeken naar de risico's voor ondervoeding als de risico's van overvoeding. Het doel van deze index is ondernemingen aan te sporen voedzame en gezonde voeding toegankelijk te maken voor vele consumenten, ook qua prijs.

Voorbeelden van bereikte mijlpalen in 2011

- Verbetering stemprocedures bij aandeelhoudersvergaderingen.
- Transparantie over marketingpraktijken in farmaceutische industrie.
- Verbetering van rapportage over watergebruik en watervervuiling.
- Opzetten intern afval team met commerciële doelstellingen.
- Deelname aan het Forest Footprint Disclosure project.
- Ontwikkeling en publicatie van klimaatstrategie inclusief formele doelen.
- Publicatie van betalingen aan overheden door mijnbouwbedrijven.
- Ontwikkeling en publicatie van strategie voor toegang tot medicijnen in ontwikkelingslanden.

Uitsluiten van ondernemingen en staatsobligaties

Sinds 1985 hanteert het pensioenfonds criteria waardoor in bepaalde ondernemingen niet wordt belegd. Bijvoorbeeld ondernemingen die controversiële wapens maken worden uitgesloten. Dit zijn massavernietigingswapens, zoals nucleaire wapens, clusterbommen en landmijnen. Ook als ondernemingen mensenrechten schenden en hun gedrag niet veranderen, worden ze uitgesloten. Staatsobligaties van landen waarop een sanctie van de Verenigde Naties rust, zijn ook uitgesloten. Het gaat hierbij met name om mensenrechtenvraagstukken en wapens.

Per eind 2011 waren 40 ondernemingen uitgesloten: 33 op het wapencriterium en 7 op het mensenrechtencriterium. Het pensioenfonds sluit ook staatsobligaties van Soedan, Somalië, Myanmar (Birma), Iran, Eritrea, Ivoorkust, Libië en Noord-Korea uit. Het uitsluitingenbeleid wordt op 99% van het vermogen van PFZW toegepast. Voor de resterende 1% is dit niet met zekerheid te zeggen aangezien dit gaat om beleggingen in fondsen in de bèta-portefeuille (hedge funds en exchange traded funds) waarbij de onderliggende ondernemingen vaak niet bekend zijn. Bij hedge funds is de toepassing van het beleid de afgelopen jaren wel aanzienlijk verhoogd, wat ongebruikelijk is voor deze sector.

PENSIOENFONDS

ZORG & WELZIJN